

DRUZINSKI PRIJATELJ

poučno-zabavni list s podobami za slovenske družine.

Izhaja dvakrat mesečno in sicer vsak drugi in četrti petek v mesecu.

Naročnina je za vse leto 3 K., za pol leta 1 K 50 st. Posamne številke po tobakarnah stanejo 10 st.

Dopise, naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati pod naslovom: Uredništvo (oziroma uprava) „Druž. Prijatelj“ v

Rojanu pri Trstu, števil. 3.

Poštno-hranilničnega računa števil. 864.139.

ČEZ DESET LET.

Povest.

I.

„Mamica, ko bi Vi vedeli, kaj sve ravno sedaj govorili z Anko!“

„Gotovo kaj pametnega, to je že tako Vajina navada.“

„Ne, mamica! Glejte, Anka pravi, naj si zapomnive današnji dan. Čez deset let pa si hočeve sporočiti, — ako ne bodevi tedaj več skupaj, — kako se kateri godi. Videle bodeve, katera bo tedaj srečnejša.“

„O otroci! Veste pa tudi ako bodele tedaj še žive? Sicer pa, kaj je prava sreča na svetu? Ako človek pošteno, pobožno in bogaboječe živi, ima mirno vest, to je pač največja sreča na svetu. Tudi ako mu Bog pošlje trpljenje, trpi toliko lažje, ker daruje vse Njemu. Le Bog vé, kaj bode čez deset let z nami.“

„Ravno zato, teta, sve se z Minko dogovorile, da si hočeve čez toliko let naznaniti natanko, kako se nama bode godilo. A jaz si že tako mislim, kaj bode z menoj. Veste teta, že prihodnji teden pride Janko, da me snubi pri moji materi.“

„Toraj res? A kaj pravijo mati k temu?“
„Branili so res, ker so preveč verovali hudobnim jezikom, sedaj pa bojo privolili. Kaj pa imajo tudi proti Jankotu? Do sedaj je bil res nekoliko lahkomišljen, a postal bode popolnoma drugačen, ohljubil mi je.“

„Bog daj, da bi bilo res! Škoda za Te, Ana ako bi se pozneje kesala. Do sedaj si bila sicer vedno pridna, a vedi, da pregovor pravi: „Kdor ne uboga, ga tepe nadloga!“

„Ne bode tako hudo ne. Jaz celo upam, da bom zelo srečna na strani Jankota. — Pa kako dolgo sem se zamudila tu! Moram iti sicer bi bila doma kregana. Minka, ne pozabi kaj sve govorili! Lahko noč, teta, lahko noč, Minka!“

Bučarjeva hiša je bila jedna najlepših v trgu. Ljudje so vedeli, da pokojni Bučar ni bil zapravljivec in tudi lenuh ne. Trudil se je od zore do mraka, da je premoženje, podedovano po očetu, pomnožil. Tržil je z vinom, z lesom. pečal se s kmetijo, imel prodajalno in gostilno. Ljudje so radi zahajali k njemu vidé, da so pošteno in dobro postreženi. Ko mu je šla kupčija najboljša, moral je pustiti vse in iti tja, kjer ni bilo treba več skrbeti za posvetno bogastvo. Prehladil se je bil in umrl v najlepših letih. Vse premoženje je zapustil ženi in hčerki Ani. — Ana je bila tedaj 16 let stara in je ravno izstopila iz samostanske šole. Vdova je sicer opustila trgovino z vinom in lesom, a prodajalno in gostilno je imela še vedno. Ljudje so bili tudi nji naklonjeni in tako sta živeli mati in hči povsem dobro, premoženje pa je vedno rastlo. Bila je pridna, prijazna deklica, dobro odgojena ter tudi precej izobražena. Za lepo in bogato črnolasko so se je kmalu od blizu in daleč oglašali snubači. Toda hči, kakor tudi mati niste hoteli ničesar slišati o tem, češ, da je še časa dovolj. Tako je Ana dočakala dvajseto leto.

V bližini trga je stal prijazen gradič. Njegov gospodar je bil sedajni Anin snubač. Lep, 32-letni grajšček je ugajal navidezno marsikomu. Toda vedeli so vsi, ki so ga poznali, da je lahkomišeln, zapravljiv ter vdan še drugim stra tem. Zadolžen je bil zelo in upniki so grozili, da mu prodajo posestvo, ako jim skoraj ne plača dolgov. Drugega mu ni kazalo, kakor poiskati si bogato nevesto, s koje denarjem bi zamogel rešiti posestvo. Njegova mati, stara, pobožna gospa je veliko trpela vsled njegove surovosti. Upala pa je, da bode sin gotovo postal drugačen, če dobi dobro, pohlevno soprogo. Iz srca je želela, da bi zamogla kedaj imenovati Ano svojo sinaho. Ljudje, pa, ki so poznali njega in njegove razmere, branili so

Prihodnja številka izide 14. oktobra.

Ani zelo. Tudi njena mati ni hotela o tem ničesa slišati. Vendar pa se je dala preprostiti in pregovoriti od Ane in je slednjič le dovolila.

**

„Uboga Anica“, je zašepetala Minka, ko je Ana odšla, ter se naslonila na materino ramo. „Kaj ne, mamica, Vi pa ne bi pustili mene od doma, kakor bodo sedaj teta Ano?“

„Ne, dete! Kako pa bi potem jaz živela brez Tebe?“

„In kako jaz brez Vas, zlata mati? Toda, ko bi Vas več ne bilo, da bi mi Vas Bog vzel, kakor Ani očeta, potem pa bi tudi jaz več ne ostala doma.“

„Kam pa bi šla dragica? Saj Te ne bi oče pustili od hiše.“

„Morali bi me, kajti šla bi v — samostan“, je tiho odgovorila Minka.

Solza je zabliščala v očesu materinem, poljubila je hčerko na čelo in vrnili ste se obe v hišo.

Daljni Bučarjevi sorodniki so bili Gregorčevi. Družini ste si bili vedno prijateljsko naklonjeni. Posebna ljubezen pa je bila med hčerama. Dasi je bila Ana več kot štiri leta starejša od Minke, vendar ste bili zelo dobri prijateljici. — Tudi Gregorec je bil precej premožen mož. Njegovo posestvo je bilo brez dolga. V hranilnici in na posojilu je imel tudi nekaj stotakov. Minka in sin Ivan sta bila zelo dobro odgojena. Ivana je po končani domači šoli dal oče v kmetijsko, Minko pa v samostansko šolo. Oba sta bila zelo pridna, posebno pa je bila mlajša, Minka, ljubljena vseh. Nežno, šestnajstletno deklico so vsi ljubili. Prijazno obnašanje, nadolžen pogled, pametno in premišljeno govorjenje, očaralo je vsakega. Bila je tudi zelo pobožna, kratko rečeno, bila je vzgled vsem deklicam v trgu. Svojo mater je ljubila čez vse, medtem ko se je Ivan le bolj očeta oklepjal. Poštena in ugledna družina Gregorčeva je živela prav srečno in zadovoljno.

Šest tednov po onem večeru, je bila Ankina poroka. Lepa, zelo lepa je bila tisti dan. Snežno bela, svilen obleka ji je dobro pristojala. In tako srečno se je čutila! Ni mogla umeti matere, ki je zelo jokala, ko jo je blagoslavljal. Ona pa si je bodočnost naslikala tako lepo. Kako srečno bode živela na strani ljubljenega moža! Gospodinjila bode, delala tudi, saj je morala doma tudi. Z Jankotom pa bodeta šla sedaj sem, sedaj zopet tja. Obiskala bodeta večkrat mater in tudi ona bode prišla k njima: Srečna bode, Bog vé zakaj bi ne bila? Lahko bode Minki pisala ali povedala čez toliko let: „Jaz sem zelo, zelo srečna.“

Pri Bučarju je bilo po Anini možitvi zelo dolgočasno. Mati je večkrat jokala. Le kadar je

prišla hči s soprogom ali pa tudi sama, razvedrilo se ji je lice. A tudi ona je čestokrat obiskala Ano. Le ta se je vedno hvalila, da je srečna in zadovoljna. To je potolažilo skrbno mater, zdelo se ji je, da res ne bo tako hudo, kakor si je bila domišljevala.

Minka pa je postala še bolj pobožna. Od doma v cerkev in iz cerkve domov je bila njena navadna pot. Le Ano je včasih obiskala. Doma je pomagala materi pri gospodinjstvu. Vsak jo je hvalil in blagroval.

Zgodaj spomladi je bilo, ko je zbolela Minkina mati. Hudo se je bila prehladila in umrla v treh tednih. Grozen udarec je bil to za nežno Minkino srce. Kako zelo je ljubila mater! Ubogica je bila sedaj pol mrtva od prevelike žalosti. Tudi Gregorca je silno potrla ženina smrt. Sklenil je, prepustiti posestvo sinu. Ta naj si potem poišče pridne gospodinje. Minka pa in on bodeta živela mirno sama zase. Toda človek obrača, Bog pa obrne, pravi pregovor.

(Konec prihodnjic).

S u h a n e ž a. *)

(Z. M.)

Ko suha neža se na hišici
zapira,
veselo kmetič znoj raz čela si
otira....

Pogosto bližnji dež, vihar mu je
znanila —
a tudi cele dni za nos ga le
vodila!

Pogosto kdo z obrazom mnogo ti
obeta,
a v srcu mu prišla obljuba ni

do vzcvea —
oboje je ne!... preveč zahteval si
od sveta!

*) Suha neža (nemško Eberwurz) je bodeča rastlina z belim cvetom, ki se ob lepem vremenu odpira, ob vlažnem pa zapira. Kmetje jo obešajo v senčnat kraj, da jim služi kot vremenski prerok.

SPOMINI.

Črtica.

(Spisala Mária Potoška.)

Skrivnostno šumljajo modrozeleni valčki bistro Save ter hite dalje -- vedno dalje. Na bregu sedi stara ženica — beračica ter zamišljeno zre v peneče valove. Kam neki hite njene misli? — Morda z valčki v daljavo, v temno, neznano bodočnost? Ne, ne! Čemu misliti na bodočnost, ko ji stoji noga na meji življenja.

Nazaj v preteklost hite njene misli, pred dušo ji vstajajo slike njenega življenja, slike, sedaj tako jasne in čarokrasne in zopet tako temne in grozne. Hej, kako drugačno je bilo nekdanje življenje! Ko je bila še mlada, krepka deklica, v polnih požirkih je pila tedaj iz življenja opojne čaše, toda srečna, popolnoma srečna ni bila. Njena duša je zašla iz pravega pota, kakor ovčica se je zgubila iz črede dobrega pastirja, ter tavalala sama v temi življenja. Toda srečna ni bila, čutila je, da ji manjka mir, pravi mir. In kakor zvezdica v temni, viharini noči zasijal je včasih v njeni duši spomin na jasno detinsko dobo in bolešno je zahrepenela njena duša v takih trenutkih nazaj, nazaj pod okrilje Gospodovo. Toda to so bili le trenotki in zopet je pozabila, čolnič njenega življenja se je potapljaj vedno bolj in bolj v razburkano valovje posvetnosti.

Toda, prišel je trenotek, ko je Gospod močnejše potrkal na njeno srce in tedaj je njena duša vztrepetala in v strahu in upanju zdrknila v prah pred Njegovim usmiljenjem. In Gospod jo je dvignil kakor dobri pastir zgubljeno, dolgo iskano ovčico ter jo sprejel zopet na Svoje ljubeče Srce. V rajski radosti se Ga je oklepala tedaj njena duša in v njenem očesu so rosile solze kesanja in neskončne sreče. Da, to so bili trenotki, na katere se s plakajočo dušo spominja sedaj po tolikih letih, trn tki, v katerih se je njena očiščena duša topila v neizrekljivi sreči na Srečo Gospodovem.

Kako lahko je tedaj vse trpela, kako lahko vse prenašala! Ako jo je svet zaničeval in sovražil pohitela je njena duša na perotih ljubezni pred prestol Gospodov na Njegovo Srce, in zdelo se ji je, da je toliko bolj vredna Njegove ljubezni, kolikor več trpi. — Solza za solzo rosi velo lice stare beračice pri tem spominu. — Zakaj, ah zakaj so minuli oni presrečni časi?! — Da minuli so in prišlo je drugače, zopet je zašla njena duša iz poti Gospodove. Skušala je v začetku povrniti se k Njemu, toda bila je preslaba, svet jo je oklenil z vsemi svojimi vezmi ter jo potegnil nazaj, iz visočine, kamor se je bila povzpela.

In ko je menila, da ne more več nazaj tedaj je skušala pozabiti. V šumnih veselicah, v slavi in

časti je iskala pozabljenja, toda zaman, njeno srce je ostalo prazno in nemirno. In ko je v tihih večerih mislila nazaj na preteklost, tedaj je še le čutila, kaj je izgubila; njena duša je zahrepenela nazaj v naročje Gospodove ljubezni, toda bila je preslaba in ni imela več moči iztrgati se svetu ter se vrniti nazaj na pravo pot.

In tako so tekla leta in leta, postarala se je. Kedo se sedaj zmeni zanjo, ko s palico v roki hodi utrujena od hiše do hiše, ter prosi vbogaime, ona ki je bila nekdanj tako ponosna in častihlepna, polna najlepših upov za bodočnost? In ako jo kedo brez milodara, včasih surovo zapodi iz pred svojih vrat, tedaj navadno beži iz med ljudij tu sem na samotno obrežje Save in tu v samoti, zroč v sinje valove se zamisli nazaj v preteklost. Solze bleste ob teh spominih v njenem ugaslem očesu in v obupni bolesti kliče njena duša. nazaj! nazaj!

Hrvatska kmetica v narodni noši.

Kletarjem ob trgatvi

Delajte si „petiot“.

Letos je grozdje vsled močnega solca bolj mastno in sladko ter ne bo dalo iz sebe toliko mošta kakor po vlažnih poletjih. Zato bo pametno, da si, ko je že iztekel mošt iz kadi v sode, napraviš še drugo vino iz istih tropin za domačo

porabo. Način prirejanja, ki ti ga tu svetujemo, je izumil francoski kmet Petiot, — odtod tudi ime te pijače.

Ako želiš dobrega petiota, postopaj tako-le: V kad, iz katere si iztočil prvi mošt, vlij z raztopljenim sladkorjem pomešane vode do onega roba, ki ti ga je zaznamoval prvi mošt. Sladkorja se prim ša vodi 12—16 kg. na 100 litrov. Če je bilo grozdje zelo sladko, zadostuje 13 ali 14 kg. Da se ti sladkor lažje raztopi, smeš vodo nekoliko segreti. Ko si že izlil vodo v kad, meraš tropine dvigniti in pridno pomešati s tekočino. Pazi pa, da se ti ne tropine med vrenjem same vzdignejo in skisajo; zato jih z deskami in utežem primerno založi.

Tak petiot pusti vreti, dokler se vse prekuha in če pokušaš, se komaj spominjaš prejšnjega sladkorja. Iztoči ga tedaj v čit sod, ki naj bo odprt, dokler se vretje popolnoma poleže. Nato smeš še le sod zamašiti. Na ta način dobiš iz istih tropin dvojno vrsto vina; prvo za prodaj, drugo za hišno, domačo porabo. Tak petiot te stane samo 7—8 krajcarjev liter.

Kako bomo napravljali letos belo vino?

Že je tu vesela trgatav. Kdo ne bi privoščil vinogradniku nekaj veselih trenutkov, ko se je celo leto trudil s trto? Kolikokrat mu je šlo žveplo v oči, da se je po sili jokal! Koliko je trpel, ko je ves dan nosil škropilnico na hrbtu? Od ene strani se veselimo trgatve, od druge pa se bojimo, da ne bomo mogli vina prodati. Da je naša vinska kupčija tako zaspana, smo sami krivi, ker ne napravljamo svojih vin tako, kakor ugaja vinskim odjemalcem. Naša vina se bi izvažala lahko v vse avstrijske dežele, v resnici pa prekoračijo komaj domačo mejo. Temu je krivo staro kletarstvo! Vsled starega kletarstva izgubi kmetovalec v treh, štirih dneh ves vinski pridelek, za katerega se je trudil celo leto. Kaj nam pomaga zasajati plemenite in dobre trte, če ne znamo potem pridelka prav porabiti? Lotimo se pravilnega kletarstva in vseh neprilik bode konec! Vinopivci, posebno iz bolj severnih dežel, ljubijo in zahtevajo mehka in čista bela vina, ki ne smejo biti trpka. Vipavska in istrska bela vina niso taka, ker jih predolgo in s tropinami vred kuhajo. Dokler bomo kuhali bela vina 6—8 dni na tropinah, ne bomo imeli tujih odjemalcev in tudi ne višjih cen.

Zbudimo se vendar enkrat in napravljajmo vsaj bela vina po „nemškem načinu“, tako-le:

Grozdje oberi (hlastine loči od jagod), in zmasti. Tropine „oprešaj“. Ves mošt spravi v sod, na katerega postaviš kipelno veho. Soda pa ne smeš napolniti do vrha, ampak pustiti moraš 20 cm. praznega prostora.

Pri tem načinu ne kipi mošt s tropinami ampak sam v sodu.

Na ta način napravljeno vino je od dne do dne boljšega duha in okusa, zelo stanovitno in bele barve.

Na ta način naj napravljajo vina, bolj premožni, ki imajo dobre „sorte“ trt in v dobri legi, posebno če mislijo vino delj časa obdržati v butilkah (steklenicah). Vinogradnikom, ki imajo manjše pridelke in mislijo vino kmalu domačim kupcem prodati, se priporoča prirejanje vina „z 48 urnim kipenjem na tropinah“, tako le: Grozdje oberi, zmasti, drozgalico pusti 48 ur na tropinah kipeti, mošt loči od tropin, tropine pa „oprešaj“ in „prešenino“ dodaj samotoku. Konečno spravi ves mošt v sod, na katerega postaviš kipelno veho. Sod ne sme biti poln.

Na ta način napravljeno vino je lepe rumene barve, prijetnega duha in okusa, ni pretrdo ne premeško. Če se ž njim pravilno ravna, je tudi stanovitno.

Več kot 48 ur pa ne smete nikdar pustiti mošta s tropinami vred kipeti (kuhati).

Pijače za bolnike.

Velevažno je znati, kake pijače prijaajo bolnikom. Marsikak postrežnik ali postrežnica misli, da sme dati bolniku vse, kar poželi. Temu pa ni tako, zatoorej pazite na to le:

Lipov čaj, čaj iz kamelie, metice itd. se ne sme kuhati, temveč se na pripravljeno cvetje vlije le krop (vrelo vodo). To se pusti 8—10 minut, da voda cvetje izpije, in čaj je gotov.

Limonado in mandeljnovno mleko pripravi po navodilu, priobčenem v 12. šte. „Druž. Prij.“ Kakor iz limon, dobiš tudi iz pomaranč prijetno in zdravo pijačo. Ena sočna pomaranča zadostuje na pol litra vode. Le pazi, da ne daš bolnemu želodecu nič kislega.

Sladna kava je dobra pijača, katero se priporoča tudi zdravim, posebno ženam in otrokom. Nikar pa ne smemo uživati pristne, močne, same kave, ki razburja živce in je škodljiva posebno otrokom in bolnikom.

Kakao. Eno žličko kakaovega praha zmešaj v mrzli vodi, pridaj sladkorja (cukra) in zavri vse skupaj ter kuhaj 3—4 minute. — Za drisko in slabotni želodec se svetuje kakao z mlekom.

Čokolado si pripraviš na ta način: Pol čokolatne tablice zdrobiš ali stolčeš, naliješ smetane ali mleka in držiš nad ognjem po potrebi vedno prilivaje mleka, dokler ti zavre. Potem zliješ, če hočeš, čokolado na jajčni rumenjak, katerega si stepel.

Mleko z jajcem. V $\frac{1}{4}$ litru dobrega mleka

(mrzlega ali toplega, kakor kdo hoče) stepi jajčji rumenjaki in dobiš krepilno pijačo. Če hočeš sladke pijače, pa vzemi sladkorja.

Čaj iz dobro pokuhanih jabolk moraš precediti in smeš ga piti mlačnega ali pa mrzlega. Na dve do tri jabolka se vkuha še 5—6 koščkov sladkorja.

Z vodo bodi previden. Ni vsaka voda zdrava, bolje je, da rabiš druge gori naštete pijače. V mrzlici naj bolnik vživa vse le hladno. Med mleko mu pomešaj malo vode Selters, ki se prodaja po lekarnah in mirodilnicah (drogerijah) v lončeh, steklenicah podobnih posodah. Če čuti veliko vročino, naj pije pogosto, pa malo.

Kaj pravi politika ?

Avstrija. Vlada je sklicala večino deželnih zborov. Nekateri so imeli že seje. Istrski d. ž. zbor bo imel svoje seje zopet v Kopru, tržaški pa ni sklican, ker je razpuščen. V češkem in kranjskem bosta delo ovirali najbrže obstrukciji. Na Štajerskem so volitve po novem volilnem redu vrlo uspele. Slovenci se jako živahno gibljejo. — Bolgarski knez Ferdinand je obiskal na Dunaju našega cesarja. Bilo je sedaj prvič, da se mu je posrečilo, odkar je bolgarski knez, obiskati našega cesarja. Zato pripisujejo temu dogodku politično važnost posebno z ozirom na homatije na Balkanu. — Na Dunaju je bil kongres zveze časnikarjev. V tej zvezi imajo glavno besedo Židje. Njim na čast je bilo mnogo svečanosti. Časnikarstvo je posebno poveljeval ministrski predsednik dr. Körber. Kot goste dunajskega mesta jih je pozdravil župan dr. Lueger. Ker pa je omenil tudi slabosti časnikarjev, so ga napadli židovski listi. — Naslednik odstopivšega namestnika grofa Goëssa bo menda princ Hohenlohe. — Dalmatinci so zelo razburjeni, ker se je namestnik baron Handel izrazil, da Dalmatinci nimajo časti, in zahtevajo, da se odstrani. Tako bi pač ne smel govoriti visok uradnik! — Že več tednov trajajo pogajanja med avstr. in ital. odposlanci v Vallombrosi za trgovinsko pogodbo. Pred kratkim so poročali listi, da pogodba čaka le še podpisa, sedaj pa javljajo, da se niso še zedinili v vseh točkah, kar se bo pa v kratkem zgodilo. Še sedaj se ne ve, kako so ukrenili glede zlogasne vinske klavzule.

Rusija. Kot naslednika umorjenemu ministru Plevaju je imenoval ruski car kneza Petra Sviatopolk — Mirskega, ki je bil dosedaj guverner v Vilni, kjer je bil zelo priljubljen zaradi svoje pravičnosti.

Srbija. V Srbijo je prišlo več sto Slovencev, Hrvatov in Bolgarov. Kralj je otvoril umetniško jugoslovansko razstavo in zdravniški kongres, dne

21. pa je bil slovesno maziljen in kronan. — Na Balkanu ni miru; vedno se bere o spopadih med vstaši, vojaki in Albanci.

Italija. Kraljica Jelena je rodila sina; ime mu bo Umberto, princ pijemonteški. — Pri mestu Trapami je prišlo do spopada med kmeti, orožniki in vojaki, v katerem je bilo več kmetov nevarno ranjenih in eden je že umrl. To priliko so uporabili socijalisti, republikanci in anarhisti, da so proglasili splošni štrajk; zahtevajo pa, da v boju med kapitalom in delavci ne poseže več vojaštvo. Toda zdi se, da je bila to le pretveza in da so imeli uprizoritelji štrajka drug namen. Značilno je namreč, da so morali v Milanu in drugod na zahtevo štrajkovcev sneti raz javna poslopja ital. zastave, ki so vihrale vsled rojstva prestolonaslednika. Znano je, da je med socijalisti mnogo republikanov. Tudi ob tej priliki se je pokazalo, da stoji večina ital. delavstva na strani revolucionarne struje demokratične stranke. Položaj je resen, da si se iz listov, Italiji prijaznih, ne more zvedeti čiste resnice, ker mnogo zamolčijo. Zdi se, da so ti dogodki predhodniki novih, katerih ne bosta vesela ne ital. vlada ne kraljeva rodovina. — Dne 20. septembra, na obletnico zavzetja Rima po ital. četah, so se zbrali v Rimu najhujši nasprotniki krščanstva, framazoni. Kovali so nove naklepe proti cerkvi in papežu.

Nemčija. Umrl je najstarejši sin bivšega državnega kanclerja knez Herbert Bismarck. Bil je v državni službi in nekoliko časa tudi minister. — V Bremnu zboruje nemška dež. demokracija. Vdeležuje se shoda 300 delegatov iz Nemčije; zastopana je tudi Avstrija.

Angleška. Angleži so sklenili s Tibetanci pogodbo. Angleži zapuste Tibet, Tibetanci pa bodo plačali odškodnino za stroške, dali bodo zadoščenje za razžaljenje in olajšave glede trgovine.

Vojna. Iz bojišča ni novic. Kuropatkin se je umaknil po bitki pri Liaojangu v polnem redu proti Mukdenu in Tienlingu, katerega utrjuje. Tu se bo zopet bila najbrže bitka. Japonci prodirajo proti Mukdenu. Pri Liaojangu so imeli Japonci grozne izgube. Kritiki jim zamerijo, ker svoje „zmage“ niso izrabili. Port-Artur še vedno junaško klubuje japonskim napadom.

NOVICE.

(Velikodušen dar). Milostlj. g. dr. Frančišek Nagl je o priliki godu sv. Petra Klaverja (dne 9. sept.) podaril tržaški podružnici „Družbe sv. Rafaela v varstvo katoliških izseljencev“ 50 K. in obenem pristopil kot ud k društvu. Istodobno je daroval 50 K. za pospešitev ustanovljenja „Društva v varstvo deklet v Trstu“. Bog plati in daj obilo posnemovalcev!

(Nevarno je zbolel) č. g. Izaija Božič, kaplan v Tolminu. Pobožnega in gorečega duhovnika priporočamo vsem znancem v molitev.

(Veroučitelj na c. kr. hrvaškem gimnaziju) v Pazinu je postal č. g. Frančišek Frankola.

(Župniški izpit) so delali te dni č. gg. Barbič Mihael, Gortan Josip, Petrak Josip, Vodička Josip in Žiganto Ivan, *katehetski* pa Paropat Jurij.

(Nova župnija v Borštu) je bila proglašena dne 16. septembra t. l.

(Poroki.) Dne 14. t. m. se je poročil v Rojanu g. Matej Kišić, c. kr. finančni koncipist z gospico Zorko, hčerko g. nadučitelja Pertota. G. Jožef Prunk v Trstu se je poročil z gospico Ljudmilo Modičevo.

(V tržaški konvikt so sprejeti letos): *Švagelj* Ludvik (III), *Trtnik* Dragotin (II), *Malalan* Frančišek (II), *Grča* Jušt (I), *Kaloper* Salvator (I), *Košuta* Josip (I), *Križman* Aleksander (I), *Markežič* Ivan (IV. ljud.) *Požar* Anton (I), *Štok* Albert (I), *Ukovič* Ivan (I), *Musizza* Dragotin (III), *Gottard* Jakob (III), *Gruden* Rafael (I).

Presvetli škof se za konvikt zelo zanima. Upamo, da se tudi v Pazinu kmalu ustanovi prepotrebno deško semenišče, ter se vrše že tozadevna pogajanja.

(Smrtna kosa). Dne 11. t. m. je umrla pri sv. Ivanu po dolgi bolezni soproga ondotnega nadučitelja Marija Požar, roj Vatovec. — V Borštu je umrl upokojeni nadučitelj Jožef Jančar, ki je služboval mnogo let na Katinari.

(Desetletnica „Danice“) se je vrlo obnesla. Poleg dveh slovenskih škofov, Dr. Jegliča in Dr. Mahničarja, se je udeležilo slavnosti mnogo slovenskih izobražencev od blizu in daleč. Ogromna udeležba ljubljanskega meščanstva nam priča, kako rado ima slovensko ljudstvo svojo katoliško visokošolsko mladež. Iz brzojavnih pozdravov je razvidno, da se za njo zanima ves slovanski svet naše države. Tak uspeh desetletnega delovanja bo „Daničarje“ gotovo navdušil za nadaljnjo neumorno delovanje po geslu: Za narod na delo krščansko!

(Deželni zbor) kranjski je sklican za dne 27. t. m. Deželna zbor za Goriško in za Istro sta že otvorjena in sicer zboruje istrski v Kopru.

(Iz sv. Ivana) nam pišejo: Ker preteče letos 50 let, odkar je bila proglašena verska resnica brezmadežnega spočetja D. M. in ker se ta spomin povsod po krščanskem svetu slovesno praznuje, bomo priredili tudi mi Svetoivančani spominsko slovesnost. Dne 9. oktobra bomo namreč nesli v slovesni procesiji po fari kip brezmadežne Matere božje. Natančni spored priobčimo v pravočasno v „Novem Listu“. Že sedaj pa vabimo vse

verne tržaške in okoličanske Slovence, naj se udeležijo te slovesnosti: Pokažimo javno, da ljubimo svojo nebeško Mater!

(Iz Škedenja) Slovesna procesija. Takega veselja nismo še z lepa imeli v Škedenju.

Kakor je bilo že pred časom napovedano, se je vršila dne 11. t. m. v tej župniji slovesna procesija s kipom Lurške Matere Božje; in to v proslavo 50letnice razglasenja Marijinega brezmadežnega spočetja.

Vdeležile so se te procesije vse štiri družbe s svojimi zastavami, ogromno število drugih župljanov in tujih ljudi. Štiri Marijine hčere, belo oblečene, so nesle kip Matere Božje pod krasnim vencem. Po poti so vsi prepevali Marijine pesmi in domača godba je svirala primerne komade. Vse hiše so bile okrašene s preprogami, z venci, s cveticami, z zastavami itd. in zvečer so gorele na vsakem oknu lučice v čast nebeški kraljici.

Bilo je res veliko dušno veselje. Marija brezmadeža spočeta blagoslovi vse župljane!

(Iz Kozjega na Štajerskem). Kakor je že gotovo znano vsem dragim čitateljem „Družinskega Prijatelja“ se na Štajerskem prav pridno prirejajo mladeniški shodi. Tak shod se je vršil dne 28. avgusta v Zagorju. Sešli so se mladeniči celega kozjanskega okraja, da so se skupno poklonili Materi Božji Zagorski. Vseh mladeničev je bilo skoro 600. Sv. mašo so služili kozjanski č. g. kaplan dr. Ivan Ivančič, pridigovali so pa č. g. Anton Korošec, učni prefekt v Mariboru. Po crkveni svečanosti je bilo mladeniško zborovanje v Lesičnem, pri katerem so govorili razni govorniki. Hvala jim! Lepo in krasno se je obnesel ta prvi mladeniški shod v Kozjanskem okraju, ki ostane v trajnem spominu. To je bil res dan božji. Drugo leto pa, če Bog da, se bode pa vršil shod pri Materi Božji na daljnih sv. Gorah. Do t-daj pa mladeniči dragi ostanite zdravi. Le urno naprej, mi mladi!

(Otvoritev sadne razstave v Radovljici). — V soboto je bila slovesna otvoritev sadne razstave. Navzoči so bili: deželni predsednik s soprogo, deželni glavar, župan Hribar, posl. Pogačnik, dvorni svetnik Dralka in mnogo družega odličnega občinstva. Okrajni glavar Detela je imel nagovor, na kar je dež. predsednik otvoril razstavo.

(Uboj na Opčinah). Dne 11. t. m. je delavec ubil delavca Frančiška Decima, doma iz laškega Tirola. Ubijalec je menda neki Dalmatinec, ki je pa pobegnil od tu. Vzrok krvavega čina ni znan.

(Začasno morsko zdravilišče za otroke) se je vsled del za novo pristanišče (luko) preselilo v Doltro (Valle d'Oltra), toda letos so se zdravili otroci v njem le od 13. julija do 3. septembra. Upamo, da se zopet pokliče v zavod sestre usmi-

ljenke (križarke), ki so tako lepo in vspešno delovale v Trstu.

(Velika tatvina). — Sluga nemške centralne hranilnice na Dunaju je minoli teden pobegnil ter odnesel s seboj 235 000 kron.

(96 letna starica obsojena). Dne 13. t. m. je stala pred celjskimi porotniki 96 let stara beračica Marija Jamnikar, ki je hotela zastrupiti svojo nečakinjo. Obsojena je bila na tri leta težke ječe. Če jih dočaka, je drugo vprašanje.

(Četrti razred na železnicah). Olomuška trgovska in obrtna zbornica je sklenila peticijo, naj se uvede na železnicah 4. razred, kakor je to v nekaterih drugih državah, ker se je voznina zadnja leta tako zvišala, da se delavci in mali obrtniki ne morejo posluževati železnice.

(Dela na novi železnici) si pride ogledat proti koncu tega meseca okoli 25 dijakov s politehniške (inženirske visoke šole) v Pragi pod vodstvom dveh profesorjev. Celo progo obidejo peš. Dne 28. t. m. imajo dospeti v Gorico, odkoder krenejo v Trst.

(Podružnica komunalne realke pri sv. Jakobu) se je otvorila početkom novega šolskega leta s prvimi 4 razredi v občinskem šolskem poslopju, v katerem je bila dosedaj ljudska šola.

(Trgatev) okolu Tinjana v Istri je prav vesela, ker trte so se prav dobro obnesle in grozdje izborno dozorelo. Vina bo ondi mnogo in prav dobrega.

(Sneg). — V zadnjih dneh je padlo po kamniških planinah obilo snega. V Ljubljani se je temperatura znižala od 16 na 9 stopinj R.

(Slovenske otroke) na c. kr. nemških šolah v Trstu živo priporočamo vsaj slovenskim učiteljem in učiteljicam.

(Družba sv. Cirila in Metoda) pojasnuje, da stane 1000 narodnih kolekov 20 kron. Trgovcem in trafikam se more, ako naročajo najmanj 1000 izvodov, na njihovo izrecno zahtevo dovoliti rabat. Če takoj plačajo naročene kolke, dá jim družba na 1000 kolkov 50 kolkov po vrhu. Razne slovenske tvrdke, ki ga pa prodajajo družbi v prid brez plačnó, zagotavljajo si s tem činom národno zahvalo. Národní kolek se naroča z naslovom: «Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Národní dom».

(Ob električnem svitu) fotografuje v Trstu na borsi št. 3. Manenizza (Penco).

(Dve zdravnici sti dobili službo) v bolnišnici na Dunaju. Ženske dohtarice se množe, toda večkrat trpi pri tem enakopravnem usposobljenju njih naravni poklic materinstva in tihega, domačega življenja.

Drobtine.

* Japonsko časopisje je gotovo mnogo pomoglo k temu, da zavzema, prej skoro nepoznan Japonec, sedaj tako važno mesto med večjimi svetovnimi narodi. Vredno bo torej kaj slišati o njem.

Skoro vsakdo zna, da se kitajski in japonski jezik ne pišeta kakor naši jeziki od leve proti desni, ampak od zgoraj navpično dol. Seveda se zdi na prvi pogled čudno videti tak japonski časopis, ki obsega morda celih 8 strani takih višjih „štrenj“ Pravijo pa, da se oko temu kmalu privadi.

Vsak list obsega grozno mnogo tvarine, pa brez vsakega reda. Najraznoličnejše snovi so zmešane skupaj, tako da si mora čitatelj sam poiskati, kar ga bolj zanima. Začne se n. pr. s političnim člankom, za tem pride trgovinska ponudba, sledi morda osmrtnica, konečno kaka novica in tak „miš-maš“ dalje. Prostor za gledališka naznanila je navadno 2 cm. širok in pol metra dolg. Največ prostora zavzemajo pač poročila o trgovinskem prometu. To so ti dolge, goste vrste, vse polne števil, telegramov in fonogramov, ki kažejo, kako zelo se je Japonska finančno razvila.

Do leta 1852. niso imeli Japonci še nobene časopisa; sedaj jih imajo na tisoče. Nek dnevnik ima 92 strani in se razpošilja v 400.000 izvodih. «Družinski Prijatelj» se sedaj še ne more kosati z njim, zato ga pa pridno razširjate in podpirajte.

* V Aziji je skoro 400 milijonov ljudi, ki ne jedó nikoli mesa in so prav tako krepki kakor mi evropejci. Ti pa tožiš, če je petek — petkov!

* Lepi milijončki so to. Na Ogrskem se je pokadilo ali popušilo samih cigar v letošnjih prvih petih mesecih 217 milijonov, cigaret pa 580 milijonov. Troška je bilo 44½ milijonov kron. Ko bi računili tudi tvoj «tobak po štiri», bi se milijončki še bolj pomnožili, ker tobakarjev «po štiri» je mnogo. „Lisica, lisjak sta pila tobak, tobaka ni b'lo, sta pila vodo“. Za marsikakega kadilca bi bilo res bolje, da pije vodo, kakor da si kviri zdravje in žep s tobakom.

* V angleško-burski vojski se je izdalo 5 milijard, 574 milijonov, 350 tisoč frankov. Rusko-japonska vojska bo pa neizmerno dražja.

* Advokatov je bilo leta 1903 v Avstriji 5410; njih število se je pomnožilo v enem letu za 96.

* Sin indijanskega cesarja — duhovnik. Te dni je prišel v Italijo škof Cagliero iz Patagonije. Ž njim potuje mlad Indijanec, sin indijanskega poglavarja Namuncara, ki bo vstopil v rimsko semenišče, da bo postal katól. duhovnik.

* Domače sredstvo, kako čistiti madeže na

črni volnati obleki. Vzemi tople črne kave, dobro drgaj dotično mesto, potem pa speri v čisti mrzli vodi. Kedar bode obleka na pol suha jo lepo na levo stran zlikaj. Na ta način postane obleka popolnoma čista in nepoškodovana.

* **Vrtovi za vojsko.** — „Reichswehr“ prinaša naslednje sporočilo iz Karbina: Dne 22. maja je dospel vlak s poljskim orodjem, s semeni in delavci v Karbin. Precej naslednjega dne so pričeli pripravljati vrte za zelenjavo. Do 5. junija je bil nasajen obsežen vrt s čebulo, korenjem, repo, krompirjem. Gredice, na katere so obsejali zelje (kapus), obsegajo nad 2. ha. Delo vodi vrtnar Gercik, kateri je 24. aprila odpotoval iz Petrograda. Polja za nasade so si izbrali med Karbinom in Liaojanom. Težave jim dela pomanjkanje vode za zalivanje zelja, kajti rečica Modjagon je popolnoma vsahnila ter morajo izkopavati vodnjake. — To je kaj novega, da si vojska za hrbtom napravlja vrtove za zelenjavo. Kakor kaže, nasaditi mislijo jako obširne prostore z zeljem. Rusi kaj radi uživajo zelje. Napravljajo si šči, t. j. kuhinjo, riž, ali kaj družega s primešanim zeljem.

Naša slika.

V današnji številki našega lista vidiš Hrvačico iz navadnega stanu v praznični narodni noši. Včasih je bila narodna noša zelo v rabi in v časti. Danes se hoče vse nositi „čez stan“ tako, da skoro ne ločiš več kmeta od gospoda. Z narodno nošo gineva žal tudi narodna zavest.

Za kratek čas.

Še bolje. Janko: Ni boljšega na svetu, kot dober prijatelj in kozarec dobrega vina.

Stanko: Kako ne — ?

Janko: Pa kaj je bolje ?

Stanko: Cel liter dobrega vina.

Pobožni igralci. Berač pride neko nedeljo v krčmo in poprosi četvorico kvartalcev (igralcev na karte), da mu podelo miloščino.

Poberi se postopač, vsaj v nedeljo naj bi imel človek mir pred temi sitnimi berači!

Oprostite gospodje — odvrne revež, — da sem motil vašo pobožnost.

Mala vaška cerkvena. Ptujec: „Kako to, da ima tako velika župnija tako majhno cerkev, saj vendar ne morejo vsi župljani noter!“ — Kmet: „Seveda ne, ko bi šli vsi noter, bi ne šli noter: ker pa vsi ne gredo noter — gredo vsi noter“.

Modra mati. Hčerka: „Sedaj sem svršila

vse razrede naše šole — sedaj se bom učila psihologijo, fizijologijo in biologijo“. Mati: „O ne, ne, hčerka! Sedaj bo najpopred kuhologija, pranjologija in prahologija.“

Uganke.

Rešitev uganek priobčenih v zadnji številki: 1) Peter ali petek. 2) Polž, 3) Kmetica prinese v košku 9 jajc na trg. Prvi kupčevski prodaja poljajc t. j. $4\frac{1}{2}$, da ne bo pa treba ubiti nobenega jajca, ji da še pol jajca povrh, torej ravno pet celih jajc, ker $4\frac{1}{2}$ in $\frac{1}{2}$ = 5. Ostanje še štiri jajca, kojih prodaja zopet polovico, tako da ji ostane samo še dvoje jajc. — V skrivalnici najdeš radovedno starko, če obrneš sliko narobe. Prtljaga hribolazca ji je pokrivalo.

Imena rešilcev: Mihael Pustišek v Zdolah (prvo, drugo in skrivalnico); Jožef Petrič v Rojanu (vse tri); Frančiška Česnik na Škorkoli (tretjo); Kristijan Simonič, ul. Navalji 10 v Trstu (vse tri); Vinko (tretjo); Roža Mahnič, šivilja in Jožefa Mahnič, pastirica v Dekanih (tretjo); Frančišek Nabergoj v Rojanu (prvo in drugo); Frančišek Debevc na Kozljeku (vse tri in skrivalnico); Tertnik Karl v Orleku (vse tri); Simon Ukmar v Orleku (vse tri); Katarina Štravs v Spodnji Idriji (tretjo); Peter Eržen v Sp. Idriji (tretjo); Avgustin Mahnič v Dekanih (prvo); Štefan Erman, mizar v ljubljanski hiralnici, je pogodil vse tri, tretjo uganke v lepem pesniški obliki; Ana Vran v Kazljah (prvo in drugo); Janko Trošt, mladenič na Škorkoli (skrivalnico); Tomaž Jereb v Sp. Idriji (vse tri); Ani a Gorjup v Rojanu (prvo, drugo in skrivalnico); Ljudevit Bergant, mladenič pri sv. Lenartu (prvo); Kapus Marija v Rojanu in Vouk Anton, dijak v Trstu (skrivalnico); Česnik Miroslav, dijak (drugo).

Opazka. Izmed 13 pravih rešilcev tretje uganke je pri izžrebanju sreča zadela g. Vinka v Vipavski dolini, kateremu je uredništvo takoj poslalo zadnjič razpisano in obljubljeno darilo.

Dodotek. Vseled prepičlega prostora je izostala zadnjič ta le rešitev II. uganke v 15. štef.

Miče predragi, poslušaj me ti,
Saj ti prijatelj pomagat želi:
Primi najprvo kosmato kozo,
Pelji po mostu jo koj čez vodo.
Drugič pa pojdi po zeljnato glavo,
Nesi jo onostran, če ti je drago.
Zelje da varno ti bodo sedaj,
Vzemi pa kozo na vrvi nazaj.
Tretjič pa z volkom še reko prehodi,
Tam poleg zelja, zverina ti, bodi!
Zdaj pa le mirno nazaj po kozo,
Zelje pred volkom ti varno pač bo.
Če sem pomagal v zadregi ti kaj,
Javi „Družinski Prijatelj“ bo kdaj.

(Debevc Frančišek.)

Nove uganke.

I.

S petimi leti, s štirimi boli, s tremi Marijo uči.

(Mihael Pustišek.)

II.

V lepem vremenu v kotu čepim, v grdem se pa sprehajam.

(Ljudmila Pečnik.)

III.

Šaljivo vprašanje: Kateri hleb je poprej pečen, mali ali veliki?

(Štefan Erman.)